

βαθμὸν, εἰς ὃν ἡ ἀνθρώπινος διάνοια ἐφθασεν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα, ὡς τὸ ὕψος τοῦ Θουκυδίδου ἀποδεικνύει ἡμῖν τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν διανοητικὴν βαθμίδα, εἰς ἣν ἀνῆλθον οἱ τοῦ Περικλέους σύγχρονοι.

Ὁ αἰὼν λοιπὸν τοῦ Θουκυδίδου, καίπερ ἀρχαιότατος, ἐπὶ ὅμως αἰὼν προόδου, αἰὼν ὅτι μάλιστα νεώτατος, εἰς ὕπατον βαθμὸν ἐνδιαφέρειν ἡμᾶς. Ἔτερον ἤδη ἀναφύεται ζήτημα. Ὁ οὕτω δὴ μέγας αἰὼν ἀπεικονίσθη συμμέτρως ἐν τῇ φιλολογίᾳ αὐτοῦ; Μάλιστα ἡ ποίησις, ἥτις, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἐστὶν ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑκφρασις, ἡ ὑψίστη ἁρμονία τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων ἐποχῆς τινος, ἡ ἑλληνικῇ, λέγω, ποίησις τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ἀντανάκλας θαυμασίως καὶ πιστότατα τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· καὶ ἀληθῶς εἰπεῖν, ὁ ὑπερέχων χαρακτήρ τῶν τραγεδίων τοῦ Σοφοκλέους συνίσταται εἰς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι παριστᾷσιν αὗται συμμέτρως καὶ ἀκριβέστατα τὸν λαόν, τὴν γενεὰν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων, ἥτις ἐθεᾶτο αὐτάς. Ἡ ποίησις αὕτη παρίστησιν ὡς ἐν καθαρωτάτῳ κατόπτρῳ τὸν τότε ἄνθρωπον, τὸν ἀνώτατον πολιτισμὸν τοῦ ὕψ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, τὴν πολιτικὴν, ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, παρίστησιν ἔτι τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν πάσῃ τῇ ἀκμῇ τῆς ἐναρμονίου ἀναπτύξεως πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Προστίθεται δὲ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ποίησις ἀπαστράπτει πανταχόθεν ἐκ τῆς ἀκτινοβολίου ἐκείνης αἰθρίας, ἥτις παρακολουθεῖ ἐκάστοτε τὴν πρόοδον τῶν ψύτων. Ἐὰν παρὰ τοῖς τότε Ἀθηναίοις, ὡς πρὸς ὀλίγου κατεδείχθη, τὸ αἶσθημα τῆς φιλάνθρωπίας ἀνεπτύχθη ἐν ὅλῃ τῇ περιωπῇ αὐτοῦ, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἐκδηλώσει πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, καὶ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἐπίσης ἀνευρίσκομεν τὴν αὐτὴν δραστηριότητα, τὴν αὐτὴν ὀριμότητα, τὴν αὐτὴν τῶν κινήσεων ἐλευθερίαν, πάντα δὲ ταῦτα ἐξηγε- νισμένα καὶ ἀνελθόντα εἰς τὸ ἰδανικὸν τέλειον διὰ τῆς ἐπιπνεύσης χάριτος καὶ τοῦ φωτός, ἅτινα ἐνισχύονται ὑπὸ τοῦ πανταχοῦ εἰσδύοντος ποιητικοῦ αἰσθήματος τοῦ μᾶλλον ἐξαιρέτου, ὅπερ ποτὲ ἐπιστεύχθη. Οὕτως ἀξιολογώτατα ἐξηγεῖται, διατί ὁ Περικλῆς, ὁ μέγας ἐκεῖνος πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις, ὡς ἐβρέθη ὑπὸ τινων, ἐθήρευσεν ἐν Ἀθήναις τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου, ὅπερ συνέλαβε καὶ ὅπερ ἐν μέρει ἐπέτυχε, διατί, λέγω, τοσοῦτο ἰσχυρὰν συνηθάνετο συμπάθειαν πρὸς τὸν ποιητὴν, οὔτινος τὰ ἔργα εἰσὶν ἡ πιστὴ ἀντανάκλασις τῶν ἀγώνων, εἰς οὓς ἀπεδύθη, καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ὧν περ ἐπέτυχεν.

Ἀνακεφαλαίων, ἐπιθεδαιῶ, ὑποσχόμενος ἀλλὰ χοῦ ἐν τοῖς ἐξῆς ν' ἀποδείξω τὴν ἐπιθεδαιώσιν

μου ταύτην δι' ἀποδείξεων ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα, ὅτι ὁ πέμπτος π. Χ. αἰὼν ἦν ἐν Ἑλλάδι ἐποχὴ μεστὴ ζωῆς, ἐποχὴ νεωτάτη, καὶ ὅτι ἡ ἡλικιωτὶς τῶν χρόνων ἐκείνων ποίησις, ἡ ποίησις τοῦ Πινδάρου, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους ἐστὶ πιστὸν καὶ ἐντελὲς ἀπαύγασμα τοῦ μεγάλου τούτου αἰῶνος. (Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΕΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΒΕΡΝΑΡΔΙΝΟΥ ΣΑΙΜΠΙΕΡΡΟΥ.

Πρωίαν τινὰ ὁ Βερναρδίνος Σαιμπιέρρος ἐθαύμαζε διὰ τῶν ἀνοικτῶν αὐτοῦ παραθύρων τὸ φῶς τῆς γεννωμένης ἡμέρας· ὁ οὐρανὸς εἶχε τὸ χρυσοχρουν πορτογαλίου, ὁ δ' ἄηρ ἀνέδιδε τὸ εὐσχημον αὐτοῦ. Ἰσως ἐζήτει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ποίου χρώματος εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐν τῇ κρίσει τῶν ἐπαναστάσεων, ὅπως ποιήσεται μνεῖαν τοῦ θαυμασίου τούτου φαινομένου ἐν ταῖς Ἀρμονίαις τοῦ ἀέρος, ὅτε ξένος τις εἰσῆλθε βήμασι σιωπηλοῖς, ὑπεκλίνατο μετὰ σεβασμοῦ ἐνώπιον τοῦ ποιητοῦ, καὶ μόλις ἐκάθησε παρ' αὐτῷ μετ' ἐπανελημμένας προσκλήσεις.

Ὁ νεανίας οὗτος ἦν μελαγχρὺς καὶ ὠχρὸς ὡς κί περικαλλεῖς τῆς μεσημβρίας κεφαλαί· καταβράχτης κόμης μελαίνης ἐκυλινδεῖτο εἰς μακροὺς ἰούλους ἐπὶ τοῦ βρογχωτῆρος τοῦ στρατιωτικοῦ τοῦ ἐνδύματος· τὸ βλέμμα του ἦν ἄμα ὑπερήφανον, μελαγχολικὸν καὶ μετριόφρον· τὸ μακρὸν ἐνδομά του, τὰ ὕψηλά ὑποδήματά του, τὰ λεπτὰ καὶ λευκὰ χειρόκτια, ἅτινα ὑπέκρυπτον τὰς νευρώδεις χεῖράς του, ἐχαρακτήριζον ἀξιωματικὸν τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας ἐπανερχόμενον ἐκ τῆς ἰταλικῆς ἐκστρατείας. Ἀπετέλει τῷ ὄντι μέρος τοῦ γενναίου ἐκείνου στρατοῦ, ὅπερ καὶ ἔσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Βερναρδίνον Σαιμπιέρρον, ἄμα ὡς ἡ ἐντύπωσις, ἣν προῦξένησε αὐτῷ ἡ θέα τοῦ συγγραφέως, ἐμετριάσθη ὀλίγον.

— Σᾶς συγχαίρω, κύριε, τῷ εἶπεν ὁ Βερναρδίνος, διότι ὑπηρετεῖτε ὑπὸ τὸν μέγαν στρατηγόν, ὅστις τοσοῦτον ἐνδόξως ἐξεπλήρωσε τὴν ἐκστρατείαν ταύτην. Ἐννοῶ τὴν δόξαν σου, διότι καὶ ἐγὼ ὑπῆρξα στρατιώτης.

— Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἦμαι πλέον, κύριε· ὁ πόλεμος μοὶ εἶναι μισητός· δὲν ἔχω οὔτε φιλοδοξίαν, οὔτε μῖσος. Τί πρὸς ἐμὲ ὁ νικητής; Τί ἀγαθὸν δύνάμει νὰ πράξω εἰς τὸν νικηθέντα; Ἐφύνευσα καὶ οὐδὲν πλέον· ὠραῖον τῷ ὄντι ἔργον! Μὲ ἐκέντησαν δάφνης ἐπὶ τῶν χειρῶν τούτου τοῦ ἱματίου, ἀλλ' ἐγὼ δὲν βλέπω εἰμὴ τὸ αἷμα ὑψ' οὗ ἐφοινκίσθησαν τὰ ὑποδήματά μου.

Ὁ ποιητὴς ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὸν στρατιώτην, ὅστις τὴν ἐσφιγξε ζωηρῶς.

— Ἰδοὺ, εἶπεν ἐν τῇ λακωνικῇ αὐτοῦ ἐκφράσει, ἡ ἀληθὴς δόξα! Ἐκείνη, ἣν ἐπόθησεν ἡ εὐγλωττος ἐκείνη χεὶρ, ἡ ἀπεικονίσασα τὸν Παῦλον καὶ τὴν Βιργινίαν, ὀνόματα αἰώνια ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ἄ! κύριε, ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡ εὐπροσυνωτέρα τῆς ζωῆς μου. Ἐξήτουν παρὰ τῆς τύχης νὰ ζήσω ἄρκετὰ διὰ νὰ σᾶς ἴδω, διὰ νὰ σᾶς εἶπω, γενόμενος ἀνὴρ, τὰς ἐνθόδους στιγμὰς, ὅσας σᾶς ὀφείλει ἡ νεανική μου ἡλικία· τὸ ὄνειρόν μου ἐπραγματοποιήθη. Ἰδοὺ ὁ θησαυρὸς οὗτος τῆς νηπιότητός μου, ἀναγνωσθεὶς ἐν τῇ κόνει τοῦ σχολείου, πάντοτε μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ νεανικῷ μου βίῳ, μετ' ἐμοῦ, πλησίον ἐμοῦ, ἐπὶ τῶν πεδίων τοῦ Μοντερόντε καὶ τοῦ Λόδι.

Ὁ ξένος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ τετριμμένον τι ἀντίτυπον τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν· τὰ κατεσχισμένα αὐτοῦ φύλλα μόλις ἐκρατοῦντο ὑπὸ παλαιῶν τινῶν νημάτων.

Ὅσον μετριόφρων καὶ ἄν ᾤν ὁ Βερναρδίνος, βαρύτατα συνεκινήθη ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ· κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμφυλίων καὶ ἐξωτερικῶν πολέμων, καθ' ἣν ἔζων, ἦτον ἀσύνηθες νὰ ἴδῃ τις στρατιώτην ἐνασχολούμενον τοσοῦτο θερμῶς περὶ ἰνδικοῦ τινος εἰδυλλίου, καὶ ποιητοῦ τινος μονάζοντος ἐν Ὠδέρνῃ μεταξὺ ὀλίγου ὕδατος, λευκῶν τινῶν καὶ ὀλίγων μύλων.

— Μοὶ ἀρέσκετε μεγάλως, εἶπεν ὁ Βερναρδίνος, ὅχι ἐνεκα τοῦ παρὰ πολὺ ἐπικεικῆς σας θαυμασμοῦ διὰ τὸ ἔργον μιᾶς ἡμέρας, ἀλλὰ διότι κοινότης ἔρωτος μᾶς συνδέει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἥς τὸ ἔργον μου ἀδύνατος μόνον εἶναι ἐμπνευσις, καὶ διὰ τὴν φύσιν ἣτις μοὶ παρέσχε τὰ χρώματα τούτου. Σήμερον, νεανία, ὁ ὁμολογῶν ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, τὸν οὐρανὸν, τὰ ἄνθη καὶ τὴν εἰρήνην ἐπὶ γῆς, πρέπει νὰ ὑποκρύπτηται. Ἡ ἔρις βασιλεύει πάντοτε ἐν Παρισίαις·

Ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἀνέτεινεν εἰς οὐρανὸν τοὺς πλήρεις μελαγχολίας μελάνας αὐτοῦ ὀφθαλμούς.

— Ἄς ἀλλάξωμεν ὁμιλίαν, κύριε, ἐὰν εὐαρεσθῆσθε, διότι αὕτη σᾶς εἶναι πολὺ ἐπίπονος. Ἐργάζεσθε εἰς κανὲν ὥραϊον σύγγραμμα; Εἶναι ταῦτα τὰ πρῶτα αὐτοῦ φύλλα;

Ὁ Βερναρδίνος ἐμειδίασεν.

— Αὐτὰ, εἶπεν, εἶναι ἀρχαῖαι αἰτήσεις εἰς τὸ Διευθυντήριον τῶν Παρισίων. Ἐχρημάτισα γραμματεὺς τοῦ ἐπαναστατικοῦ συλλόγου τῆς Ἑσθόνης· οἱ δημόκράται τῆς Ἑσθόνης εἶχον περισσότερον πατριωτισμὸν παρὰ ὕψος, καὶ μοὶ ἀνέθηκαν τὴν σύνταξιν τῶν ἀποφάσεών των· ἐδέησε νὰ παραδεχθῶ τὴν θέσιν, διότι οὕτω μόνον ἔσωσα τὴν κεφαλὴν μου.

— Ὁ συγγραφεὺς τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν, συντάττων τὰ πρακτικὰ ἐπαναστατικοῦ συλλόγου ἐνὸς χωρίου!

— Ναί, φίλε μου, δὲν εἶναι διόλου ποιητικόν, ἀλλ' εἶναι ὡς σᾶς εἶπον. Ἐπειτα ἔσχον ὥρας τινὰς σχολῆς, ἃς ἀφιέρωσα εἰς σύγγραμμά τι ὀνειροποληθὲν καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν, οὗ τὴν ιδέαν περιήγαγον εἰς τοὺς παγετοὺς τῆς Σουηδίας καὶ ἐπὶ τῶν ἀκρωρείων τῆς Γαλλικῆς νήσου. Πρὸς-παθῶ ἴν' ἀποκαλύψω ἐν αὐτῷ τὸν θεῖον λόγον εἰς τὸν ἀνθρώπινον λόγον διὰ τῆς γενικῆς συγγενείας πάντων τῶν ὄντων. Ἐκ τῆς φυσικῆς τάξεως παρὰ τὸ ἀγαθόν, ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ἠθικόν, καὶ ἐκ τοῦ ἠθικοῦ τὸν Θεόν. Τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ ἐπικληθῇ καὶ Ἀρμονία· τῆς φύσεως. Ὅτε εἰσῆλθετε, εἰργαζόμενην εἰς αὐτό· ἐσκεπτόμην περὶ τῆς σοφῆς προνοίας τῆς Φύσεως, ἣτις μὴ δοῦσα εἰς ὄντα διάφορα τὰ αὐτὰ ὄργανα, ἐθεράπευσε τὴν ἀνισότητά ἐκείνην τῶν πλεονεκτημάτων διὰ εἰδικῶν ιδιοτήτων, δι' ὧν τὰ ἐπρόκισεν. Ὁ κόσμος βλέπει τὸ κεράσιον, ὅπερ δὲν διακρίνει ὁ βοῦς· τὸ ἐρυθρὸν αὐγάζει διὰ τὸν κόσμον, τὸ πράσινον διὰ τὸ πρόβατον. Ἐὰν ἄλλα ζῶα δὲν ἀφικνοῦνται εἰς τὴν λεπτότητα τῶν συμφωνιῶν τούτων, ὁδηγοῦνται ἐπίσης ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ἀσφρήσεως· ἡ ὄρνις ἐξετάζει τὸν κόκκον, ὁ ἵππος ἀσφραίνεται τὸ ἄχυρόν του. “Καὶ ὁ μὲν φυσιολόγος, μετὰ τοῦ καλλιτέρου μικροσκοπίου, ἐν μόνον διακρίνει εἶδος δαμασκήνου εἰς ὅλας τὰς δαμασκηνας, ἀλλ' ἐν παιδίον, ἔστω καὶ τυφλόν, διακρίνει πάντα τὰ εἶδη αὐτῶν διὰ τοῦ οὐρανίσκου του. Εἶναι ὁ ἥλιος οὗτος, ὁ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν ἀνατέλλων, ὅστις διαχέει τὰ χρώματα, τὴν γεῦσιν, τὰς ὀσμὰς καὶ διανέμει ταύτας ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ συγγνώμην, καταχρῶμαι τὴν ὑπομονήν σας μακρηγορῶν πρὸς ὑμᾶς περὶ βιβλίου, οὗ καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀγνοῶ τὴν πορρωτάτω ἐκδοσιν.

— Ἐξακολουθήσατε, κύριε, σᾶς παρακαλῶ, ἐξακολουθεῖτε πάντοτε νὰ ὁμιλῆτε περὶ αὐτοῦ. Σᾶς ἀκούω ὅσον ποτὲ οὐδεὶς οὐδένα ἤκουσεν. Ἐν ταῖς Ἀρμονίαις σας, ὡς βλέπω, θὰ ἐκφράσητε ὅ,τι ὥραϊον ἡσθάνθητε ἐν τῷ γενικῷ τῆς κτίσεως θεάματι, χωρὶς νὰ μαντεύσητε τὸν δεσμὸν αὐτοῦ. Θὰ παρεντεθῇτε μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμῶν καὶ θὰ ψάλητε.

Τὰ σκεπτικὰ τοῦ στρατιωτικοῦ βλέμματα δὲν ἀπεσπῶντο ἀπὸ τῆς κυματιζούσης λευκῆς κόμης τοῦ φυσιοδίφου, φωτιζομένης ὑπὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐωθινοῦ φωτός.

— Θὰ ὁμιλήσω ἐπίσης περὶ τῶν ἁρμονιῶν τῶν ἀστέρων. Τὴν ἀδύνατόν μου ἐπιστήμην τὴν ὀφείλω

εἰς τὴν πεῖράν μου, εἰς τὰς συμφορὰς μου· ἡ βάρειος ἡὼς, ἥς ἐξηγῶ τὰς αἰτίαις, συνδέεται ἐν τῇ μνήμῃ μου πρὸς ἔτη συμφορῶν παρελθόντων εἰς Ῥωσσίαν, ὅπου ἀπέβην μὲ ἐν μικρὸν σκοῦδον καὶ μὲ σχέδιον δημοκρατίας, μὴ ἀξίζον πλέον τῶν δύο σκοῦδων. Ὁ ἀντικατοπτρισμὸς τῶν νεφελῶν τῆς Ἰνδικῆς μοὶ ἀνεκαλύφθη διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν ὠραιότερων μου ὀνειροπολήσεων· ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ παραπονηθῶ· αἱ νύκτες τῆς Γαλλίας εἶναι τόσον ὠραῖαι!

— Καὶ αἱ νύκτες τῆς Ἰταλίας, κύριε. Ἐκαστος ἀστὴρ εἶναι ἐκεῖ ζῶν τι τεκμήριον ἔρωτος ἢ φιλίας. Δύο φίλοι ἐν τῇ ἐξορίᾳ ὑπόσχονται ἀλλήλοις νὰ θεωρῶσι τὸ αὐτὸ ἄστρον κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, καὶ ἡ ἀκτίς, ἣν διανέμονται, εἶναι ὁ συνδέων αὐτοὺς δεσμός. Αἱ νεάνιδες βαπτίζουσι διὰ τοῦ ὀνόματός των καὶ τοῦ τῶν ἐρασῶν αὐτῶν τοὺς ὠραίους ἀστέρας τῶν θερινῶν νυκτῶν. Τὸ στερέωμα εἶναι πλήρες Ἀντωνιέττης καὶ Κυπριανοῦ, Λουκίας καὶ Ἰακώβου. Ἐὰν εἰς τῶν συνεταρισμῶν τούτων διαλυθῇ διὰ τοῦ θανάτου, ὁ ἐπιζῶν παραμυθεῖται ἐν τῇ θλίψει του βλέπων λάμπουσαν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ φιλουμένου ἀντικειμένου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ὀρίζοντος, ὅπου περιμένεται.

— Τρυφερὰ ἁρμονία τῆς Μεσημβρίας, ὑπέλαβεν ὁ Βερναρδίνος, εὐτυχὴς διότι ἐνοεῖτο, τρυφερὰ ἁρμονία, ἥτις παραλλάσσει πρὸς ἁρμονίαν ὁμοίαν τοῦ Βορρᾶ, διάφορον δὲ κατὰ τὴν ἐκφράσιν. Ἐν μὲν τῇ μεσημβρίᾳ τὰ δένδρα εἰσὶν ὀλιγόθια καὶ ἡ καρδιά δὲν ἐμπιστεύεται εἰς αὐτὰ τὰ ἐμβλήματά της καὶ τὰ προσφιλῆ αὐτῆς συνθήματα· ἀλλ' ἐν τῷ βορρᾷ, πατρίδι τῶν αἰώνιων δένδρων, φυτεύονται δύο ὄρυς εἰς ἐκάστην ἔνωσιν δύο ψυχῶν. Τὰ ἄστρα ἐν τῇ μεσημβρίᾳ, αἱ ὄρυς ἐν τῷ βορρᾷ, ὁ ἔρως πανταχοῦ. . . . Ἀλλ' ὁμιλήσατε περὶ τῶν ἀστέρων, ὡς ὁμιλοῦμεν εἰς τοὺς ἀστρονόμους καὶ θὰ γελάσωσιν οἱ ἄθεοι!

Πικρὰ εἰρωνεία συνέσειε τὰ χεῖλη τοῦ γέροντος.

— Ἀλλὰ θὰ σᾶς παρακαλέσω τώρα καὶ ἐγὼ ν' ἀλλάξωμεν καὶ πάλιν ὁμιλίαν. Συγγράφετε; Διατί μετὰ ψυχῆς τοσοῦτον εὐεργετικῆς νὰ μὴ ρίψητε εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακυκλούμενον τοῦτον αἰῶνα ἰδέαν τινὰ ὠφελίμον, καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη εἰς ἑκατὸν μόνον καρδίας ἤθελε καρποφορήσει; Πάντες οἱ στρατιωτικοὶ γράφουσι καλῶς.

— Γράφω, ἀπεκρίθη ἐρυθριῶν ὁ νέος ἀξιωματικός, καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐνθαρρύνσεις σας προλαμβάνουσι τὴν δειλίαν μου, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ διέλθῃτε τὸ χειρόγραφον τοῦτο γραφὲν κατὰ τὰς πολεμικὰς μου αὐπνίας· εἶναι ἔργον στρατιώτου καὶ σχεδὸν ξένου.

— Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην σας,

ἀπεκρίθη ὁ Βερναρδίνος. Ἐλπίζω ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν θὰ λάβῃ ἀνάγκην νὰ δεκαπῇ ὑπὸ τοῦ φίλου ἐν τῇ γνώμῃ, ἣν ἀνέμενεν παρὰ τῆς ἀμεροληψίας αὐτοῦ.

Ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἠγέρθη καὶ ἐκβαλὼν ἀποτόμως τὸ χειρόκτιόν του ἔσπριξε διὰ τρεμούσης χειρὸς τὴν τοῦ Βερναρδίνου.

— Θὰ μοὶ δώσητε τὴν ἄδειαν βεβαίως νὰ κάμω ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς τοῦ πρὸς τὰς ἀρετὰς σας θαυμασμοῦ μου, καὶ νὰ ἔρχωμαι ἐνίοτε νὰ ἀναπνέω τὴν ἐωθινὴν τῆς ἐξοχῆς αὐραν;

— Μόνην τὴν τελευταίαν ἄδειαν σᾶς παραχωρῶ, εἶπε μειδιῶν ὁ μοναστὴς τῆς Ἑσσόνης.

Καὶ ὁ Βερναρδίνος Σαιμπιέρρος προσήλωσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ νέφους τοῦ κοινοῦ, ὁπισθεν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἄφαντος ὁ νέος ἀξιωματικὸς τοῦ τῆς Ἰταλίας στρατοῦ καὶ ὁ ἵππος ὁ ἄγων αὐτὸν εἰς Παρισίους.

ὑπάρχουσιν, ἐσχέθη ὁ φιλόσοφος τῆς Ἑσσόνης εἰσερχόμενος εἰς τὴν καλύβην του, ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐκλεκταὶ ψυχαί, τὰς ὁποίας δὲν καταθίβρωσκει ὁ ἐπικρατῶν τῆς φιλοδοξίας πυρετός. Ἐν τούτοις ποτὲ δὲν προσεδόκων ἐπίσκεψιν φίλου τῆς φύσεως μὲ δημοκρατικὰς ἐπωμίδας. ὑπάρχει ἀρχαίᾳ τῇ ἀπλότητι ἐν τῷ νεανίᾳ τούτῳ· μετὰ πολλῆς μετριοπροσύνης ὁμίλησε περὶ ἑαυτοῦ! Μετὰ πάσης ἀληθοῦς θλίψεως ἐστέναζε διὰ τὸν πόλεμον καὶ πῶς ἐράνη ἀπολαύων, ὡς σοφὸς καὶ ποιητῆς, τῆς ὠραίας ταύτης πρωΐας! Τὸ χειρόγραφον τὸ ὁποῖον μοὶ ἀρῆκεν εἶναι βεβαίως σοφὴ τις πραγματεία περὶ τοῦ ἔργου, ὃ ἡ θέσις του τῷ ὑποχρεοῖ νὰ κάμῃ. Ἡ τέχνη τοῦ πολέμου! — ἡ τέχνη τοῦ φονεύειν ταχέως!

Ὁ Βερναρδίνος Σαιμπιέρρος ἠπατάτο· τὸ χειρόγραφον ἦν βουκολικὸν τι μυθιστόρημα.

Νέα τέρψις! πόσον θὰ ἦναι εὐτυχὴς νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν γενναῖον ἐκεῖνον ἀξιωματικὸν ὅταν τὸν ἐπανίδῃ τὴν ἐκπληξίν του διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀντικειμένου τοῦ βιβλίου. Ποιμενικὸν μυθιστόρημα! ἔχει λοιπὸν, ὡς αὐτὸς, ἀληθῆ ἀγάπην διὰ τὴν φύσιν καὶ τὰς παραμυθητικὰς αὐτῆς εἰκόνας; Αἱ εὐγενεῖς ψυχαί, ἐσχέθη, ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ἰδανικὸν ἐπαγωγῶν φιλολαγίας, ὅταν ἡ κοινωνία διαφθείρηται.

Ἀλλὰ πρὸς ἀνέκφραστον αὐτοῦ θλίψιν αἱ ἡμέραι παρήρχοντο, καὶ δὲν ἔβλεπεν ἐπανερχόμενον τὸν ἀξιωματικὸν τῆς δημοκρατίας.

(Ἀκολουθεῖ).

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ^α.